

Vallási szinkretizmus a mai Mianmarban (Burmában)

Balázs Géza - 2015. 03. 01.

Az első magyar vallásszemiotika konferencia napja, május 28. egészen kivételes módon egybeesik Buddha születésnapjával. A világ mintegy 350 millió buddhistája emlékezik ma Buddhára, a megvilágosodásra és a nirvánába való távozásra. A szanszkrit *nirvána* szó jelentése: a tökéletes nyugalom állapota; az angol terjesztette el a világon, a magyar nyelvben 1877-ből adathatjuk, föltehetőleg német közvetítéssel. A buddhizmusról szóló magyar művelődéstörténeti írást nem kezdetünk el anélkül, hogy ne említenénk meg Kőrösi Csoma Sándor nevét, aki elsőként közölt ismertetőket a buddhizmusról eredeti szövegek alapján (Vekerdi 2009. 229).

Téchy Olivér (1986. 32.) így írja le Buddha születését: „Ez a nevezetes esemény az i. e. 563. évben történt, s a hagyomány azt őrizte meg, hogy e nap ennek az évnek Vészákha hónapja teliholdjának napjára esett, ami megfelel a Kos (Aries) hónapjának, páli szakkifejezéssel a Mésza jegyének, szanszkritul *Mésának*.” A nap neve pedig: „Ezt az eseményt nevezik Keleten az Úr Születésének, páli megjelöléssel *Bhagavató Dzsátinak*.”

Buddha teljes nevén Sziddhatta Gótama herceg, aki a mai Nepál területén született és Észak-Indiában élt kb. 2500 évvel ezelőtt. 35 éves korában világosodott meg, s 80 éves korában bekövetkezett parinibbánájáig (fizikai megsemmisüléséig, tkp. haláláig) 45 éven át hirdette vándortanítóként a Tant és segítette a lényeket. (Saydanaw 2010. 295.)

A tanulmány a világ ma leginkább buddhista országának, Mianmarnak 2010 eleji képét, azon belül a „vallási élmény” kulturális és nyelvészeti antropológiai leírását adja.

Mianmari helyzetkép (2010)

George Orwell az 1930-as években hivatalnokként dolgozott a burmai angol gyarmaton. Élményeiből született a *Burmese Days*, amelyet a mai Burmában mindenütt kínálnak a viszonylag kis számú turistáknak. (Magyarul: Orwell 1998.)

Mianmar (az egykori Burma) államformája saját meghatározás szerint „unió”, amerikai terminológiával viszont: katonai diktatúra. Éppen húsz éve nincsenek szabad választások. A kormányzó katonai diktatúra már többször kiírt ugyan választásokat, ám a számára előnytelen eredményt megsemmisítette, és a helyén maradt. Amerika sürgeti az ellenzéki vezetők házi őrizetének megszüntetését, a demokrácia helyreállítását. Ők tudják, milyen legyen a demokrácia Mianmarban. Évek óta Amerika és az EU bojkottálja Mianmart. Tiltják a befektetéseket; a nagyobb légitársaságok nem közlekednek Yangonba (korábbi:

Rangun), nem lehet pénzt utalni; nem használhatók a bankkártyák. A külügyminisztériumok a turistákat óva intik, hogy oda utazzanak. Mianmarban csak belső telefonhálózat van, az internetet korlátozzák. Az időszámítás is más. A világon a legtöbb helyen kerek órákkal tolják el az időt, itt félórával. Mindezek ellenére, húsz év után, 2010. november 7-én ismét szabad választásokat terveznek. Mianmar jövője nagy kérdés: szigorú vagy korlátozott diktatúra, amely erővel egyben tartja a sok tagállamból álló „uniót”, avagy a nagyon vágyott demokrácia, a dél-ázsiai államokra oly jellemző belső harcokkal, polgárháborúkkal.

Szingapúrból a háromórás repülőút után Yangon modern nemzetközi repülőterén legelőször az utasokat pásztázó kamera tűnik föl, majd rögtön utána a „szoknyás” népviseletben, *longyi*ban várakozó idegenvezetők. Vízumot szerezni körülményes, rendszerint magán utazási irodák intézik el kis ügyeskedéssel, majd idegenvezetőt adnak a turista mellé, aki végigkíséri Mianmarban.

Yangonban rögtön a nyomasztó benyomásokra számítunk. 2007. őszén itt lőttek bele a tüntető buddhista szerzetesekbe. Néhány kép kikerült a világba, egy japán fotóst lelőttek. Utána néma csend, el lett vágva az internet. Voltaképpen semmit se tudunk. Csakúgy, mint a 2008 májusi, az Ayeyarwady (Irrawady) deltáját elérte ciklon szörnyű pusztításáról. Egy ideig érkeztek segélyszállítmányok, azután a büszke vagy óvatos diktatúra leállította őket. A halottak számát 70–200 ezer közé becsülik. De senki nem tudja.

Rögtön fölvetődik, hogy a békés burmai szerzetesek hogyan kapcsolódhattak be politikai belharcokba. A helyzet nem világos. A buddhizmus Mianmarban államvallás. Sok pagodában lehet látni fényképeket, amint a katonai vezetők meglátogatják a pagodát. A szerzetesek engedelmességet és türelmet hirdetnek, ami még kedvez is a katonai diktatúrának.

A hírek szerint a benzin árának duplájára emelése, a lakosság fokozódó elégedetlensége torkollott tüntetésekké, amelyekbe békés jelleggel a lakossággal szoros kapcsolatban lévő szervezetek is bekapcsolódtak. A békés tüntetések pedig a már említett véres atrocitásokba torkolltak. A buddhista szervezeteknek nincs vagyona, járműve, értelemszerűen fegyvert sem fognak, tehát inkább a jogos elégedetlenekkel való együttérzés vezethette őket az utcára, ahol provokációk áldozatává váltak. (Lásd még: Csák, 2008. 73–74).

A buddhizmus politikai-társadalmi irányultságára más példák is vannak. Porosz Tibor (2008) írja: „Nagy szerepe volt benne a gyarmatosítás-ellenességnek, a nyugatellenességnek és az imperializmusellenességnek. A főként Srí Lankáról és Burmából indult törekvések számos buddhista országban a napi politika részévé váltak... Burmában a 'világi' és 'világfeletti' tradicionális elválasztását elutasító városi szervezetek egy része azt a véleményt kezdte hangoztatni, hogy korábban a kormány és a világiak egyaránt támogatták a buddhizmust, de a kormány támogatása immár hiányzik, a világiak pedig főként a pénzszerzéssel foglalkoznak, ezért maguknak a szervezeteknek kell gondoskodniuk a buddhizmusról – tehát meg kell próbálkozniuk a politikai folyamatok befolyásolásával. A radikálisabb megfogalmazások szerint a nirvána elérésének kizárólagos eszközei kétségtelenül a tanulmányok és a meditáció, a szervezetességnek azonban nem ez az egyetlen legitim törekvése. A célok közé nemcsak a saját boldogulás tartozik, hanem a nemzet és az emberiség boldogulása is.” Ebből már érthető, hogy a békés buddhisták hogyan válhatnak társadalmi folyamatok befolyásolóivá.

A katonai diktatúra ellenére turista azért akad Mianmarban. Többnyire szervezett, néhány napos útra érkeznek, és háromszög alakban végigjárják Mianmar középső területét. A

bejárt útvonal az egykori fővárosok: Yangon – Bagan – Mandalay és az Inle-tó. A középkorban Bagan volt a főváros (ma csak egy kis falu egy óriási sztúpaerdővel), majd Mandalay lett a királyi székhely (a mandala buddhista kifejezésből származik: 'a világegyetem, ahol jó élni'), végül Rangun a brit gyarmat központja és egyik legszebb városa. Egy mondás szerint: „A mai Burmának Bagan a szíve, Mandalay a birodalmi nosztalgiája és Yangon az esze.” (Csák 2008. 54.) A katonai diktatúra az ország közepe táján a turisták számára megközelíthetetlen Naypyidawot jelölte ki székhelynek.

A diktatúrák rendszerint transzparenszekkel, személyi kultusszal, fenyegető jelenléttel szoktak demonstrálni. Ám ennek nyomát nem látni Mianmarban. A nagyobb utak elágazásánál vannak ugyan ellenőrzőpontok, de bennünket soha nem állítottak meg. Egyetlen felirat hirdette Mandalayban a diktatúra fő programját, a „három legfőbb nemzeti ügyet”: „A mi ügyünk: az egyetértés szétzüllesztésének megakadályozása, a nemzeti szolidaritás megőrzése, a nemzeti szuverenitás megerősítése”. Mianmarban láthatatlan diktatúra van. Persze tudható a diktatúra jelenléte a múlt átírásában: Burmából Mianmar lett, Rangunból Yangon. A diktatúra leginkább a médiában van jelen, ez azonban nem annyira része a mindennapoknak, mint a világ más tájain. A televízióban csak reggel és este van adás, főként zenés országjárás (a kép és zene folyamatosan elcsúszik), esztrádműsorok, kínai filmek, és este híradó éneklő mianmari hanglejtéssel felolvasott hírcsokor. Valamennyi tudósításban egy-egy zöld ruhás, fehér csillagos katona szerepel, amint utat mutat: például út- vagy hídépítéshez ad tanácsot, régimódi számítógép előtt ülő iskolásokat, szövönőket szemlél, majd termelési beszámolót hallgat (széles kereveten az első sorban), végül kitüntetések ad át. A világ gyakorlatilag nem jelenik meg a tévében. A tévét nem is

nagyon nézik, az emberek az utcán vannak, üdögélnek, beszélgetnek, sütögetnek-eszegetnek, a fiatalok faluszéli porban kosaraznak, a korai estében teázókban ücsörögnek, s ha van áram, burmai zenét, helyi rockot hallgatnak. Néha megcsörren egy-egy telefon, nem mobil, mert az nagyon ritka, hanem az utcán egy asztalra kitett nyilvános készülék.

A turista tehát nem lát semmit a mianmari diktatúrából. Van egyáltalán? Lehet, hiszen Mianmar óriási ország. Hétszer akkora, mint Magyarország, lakosainak száma pedig ötször több. Hét államból és hét körzetből áll, ezekben több nyelvet beszélnek. Északon sok évtizede harcok is dúlnak a leszakadni akarók és a kormányerők között. A katonai vezetés a békés területeken láthatatlanul, a háborús övezetben nyilván kíméletlenül tartja egyben az országot, közben hidakat, utakat, iskolákat, üzemeket épít. A falvak nagyon egyszerűek: lábakon álló, fából, pálmából, bambuszból összeállított kis házak, de mindenütt van iskola. A gyerekek tiszta fehér ingben, zöld szoknyában, oldaltáskával, kezükben kis ételhordóval közlekednek.

Mianmar folyamatosan úton van. A városok a nyüzsgő ázsiai városok szokásos képét mutatják: sűrű forgalom, sok motoros és mindenféle szállítójármű, a járdák tömve, itt ráadásul még generátorok is foglalják a helyet, mert a villanyhálózat rossz, gyakran elmegy az áram.

Mianmar mégis csendes. Az utcákon rendszerint mezítláb, rozsdavörös leplükben folyamatosan feltűnnek a buddhista szerzetesek, reggel adománygyűjtő edényükkel (ételt vagy pénzt kérnek), máskor szerényen beszélgetve. Mandalay mellett Amarapurában megmutatják a legnagyobb kolostorukat. Itt mindennap fél 11-kor felsorakozik a sok ezer szerzetes, rezzenéstelenül állják a tucatnyi turista fotózási rohamát, az előjárók pedig begyűjtik a nekik szánt bókákat

és támogatásokat, s egy-egy narancsot adnak a rajongó, külhoni buddhistáknak.

Mianmarban a hagyomány annyira szembetűnő, hogy az ember úgy gondolja, egy 19. századi országban jár. Mintha egy etnológiai albumból bukkannának elő a meritőhálós halászok, az ökrök vagy bivalyok fogatolta faekék, a bambuszházak, a rizstészta-készítők, a lakkáru-művészek, a ritmusosan kalapáló izmos kovácsok és aranyfüstlemezgyártók, a toddy-pálmából primitív módszerekkel cukrot, bort és szeszes italt készítő. Nők és férfiak egyaránt viselik a régi burmai öltözetet, a longyit, amely egy „végtelenített” szoknya. Férfiak, nők és gyermekek a thanaka fa „krémjével” kenik be arcukat állítólag a napfény erős hatása ellen, de nyilván szépítő cézzattal is. Mielőtt azonban valaki azt gondolná, hogy a középkorban élnek, tegyük hozzá rögtön, hogy – mint a világon mindenütt – 2010 elején vetítették Yangonban az Avatart.

Vallási szinkretizmus

Mianmar a világ legbuddhistább állama. A többi buddhista országok: India, Nepál, Japán, Korea, Indonézia, Afganisztán, Bangladesh, Pakisztán, Kína, Kambodzsa, Thaiföld, Srí Lanca.

Mianmarban felfelé törő, harangra emlékeztető, aranyló sztúpák, csodálatos pagodák emelkednek mindenütt. Egyes sztúpákban buddhista relikviákat, szent tárgyakat, Buddhának tulajdonított maradványokat (csont, fog, haj) őriznek. Köröttük rend, tisztaság, sok-sok virág.

A buddhizmus Burmába érkezik

Buddha a megvilágosodás után azt mondta a szerzeteseknek, hogy vándoroljanak el sokfelé, sokak üdvére, az isteneknek javára, az emberek támogatására. A

buddhizmus néhány évszázad alatt el is terjedt a keleti világban.

Mitikus hagyomány szerint Buddha tanai egy testvérpár, Taphussa és Bhalika jóvoltából még Buddha életében Burmába kerültek. A kereskedők rizst kívántak Indiába vinni, ám édesanyjuk meghalt, és „nattá”, védőszellemé változva azt mondta nekik, hogy menjenek el Buddhához, hallgassák meg tanításait. Így is lett, a testvérek mézes süteménnyel ajándékozták meg Buddhát, majd meghallgatták tanításait. Buddha nyolc hajszálát adta nekik, amit egy rubinokkal díszített smaragddobozban hoztak haza, s Dagonban egy ősi szentélyben, a mai Swedagon pagodában helyeztek el. Ez máig a legszentebb hely, Burma szimbóluma. Innen fejlődött ki a burmai buddhizmus és a királyság.

Érdekes, hogy a „szinkretizmus” (együttélés) már a vallás honosításánál is megvolt. A legenda nyilván költött, de a Swedagon templom őse már a buddhizmus előtt, a 6. században állt. „Ezt a korábbi természetvallást megtestesítő szentélyt a védő szellemmé, őrangyallá változott anya legendája köti össze a később államvallássá emelkedő buddhizmussal. A hagyományok szerint ugyanis az Indiába utazó testvérek anyja maga kérte fiaitól a buddhista vallásra való áttérést, vagyis a régi és az új vallás harcát már a távoli múltban is békévé oldotta az emlékezés.” (Csák 2008. 44.)

Tehát már az időszámításunk előtt megérkezett Burmába is a buddhizmus hinajána ága. Ez az ún. „öreges vallása”, a leginkább konzervatív változat. A buddhizmus egyik jellemzője, hogy alkalmazkodni tud a legkülönbébb helyi kulturális hagyományokhoz, még a legszigorúbb irányzata is nyitott. A burmai buddhizmus a szigorú hinajána (‘keskeny út’) változat ellenére szinkretikus, ami azt jelenti, hogy a buddhista szent helyeken megtalálhatók a helyi szellemek, az indiai istenségek szobrai, valamint helyi buddhista

népszokások is kialakultak. Pedig éppen a másik iránynak, a széles útnak, a mahajánának a jellemzője, hogy a köznép vallása, az önálló segítő istenalakok léte, de Burmában ez a 'keskeny útba' is belefér. A buddhizmus istenhit nélküli vallás, de ezekben a változatokban, így a burmai buddhizmusban jelen van a sokistenhit (politeizmus). A helyi vallásokkal kiegészülve vált sokistenhitté. Buddha alakja mögött a tanítványok, a kisebb-nagyobb istenfigurák („leendő Buddhák”) sorakoznak.

Paradox módon éppen a legszigorúbb buddhista országban van a legszélesebb vallási szinkretizmus, ami még az indiai sokistenhitet is felülmúlja sokféleségével, helyi változataival.

Léteznek és különös tiszteletnek örvendenek például a natok, a helyi szentek. A Pagani Birodalom kezdetén, az Óbirodalomban a mai Swezigon pagoda helyén állt a legtekintélyesebb „nat”-szentély. Ezt tette a király az új buddhista államvallás központi helyévé, egyszersmind kiemelve, „szentté” avatva 37 natot. Eredetileg 36 nat volt, de a király egy hindu származású natot megtett a natok királyává. Ez is egy újabb szinkretizmus. A 37 nat szobra most is ott áll a swezigoni pagoda egyik melléképületében, de minden jelentősebb buddhista emlékhelyen feltűnnek (így például a Bagan-közeli Popa-hegyen is). A natok beépültek a buddhizmusba, kapuőrző szellemekké váltak.

A natok egykor erőszakos halál vagy igazságtalanság áldozatai lettek, ám lelkükben megnyugodva haltak meg, és másvilágról segítik az embereket. A burmai natok 37 fős csoportja Popa-hegyen él, ide zarándokolnak el ajándékaikkal az emberek. A natokat színes ruhákba öltöztetik, turbánt tesznek a fejükre. „Bár a kívülálló számára a buddhizmus és a *nathit* egymással összeférhetetlennek tűnhet, a burmaiak tökéletesen szét tudják választani a két vallást: Buddha az

eljövendő életekért felel, míg a *natok* a jelen élet problémáiban segítenek (Csák 2008. 101).

Buddha életében nem írt le semmit, a buddhizmus alapszövegeit az ún. Páli kánont a halála után összehívott zsinat állították össze. A szent szövegeket időnként felülvizsgálják. Az ötödik zsinatra 1871-ben Mandalayben került sor. Erre az alkalomra a király külön pagodát építtetett, valamint felállította a világ legnagyobb könyvét. A buddhizmus szent könyvét, a páli nyelvű Kánont 729 márványlapra vésette, s ezeket külön-külön kis sztúpákba foglalta. Ez a hely lett a könyvek temploma. Burma jelentőségét jelzi, hogy a hatodik zsinatra is Burmában került sor 1954 és 1956 között. Ez alkalommal Yangonban épült egy óriási barlangtemplom, amelyben 2500 szerzetes vizsgálta felül a teljes Páli kánont. A későbbi hagyomány pálinak nevezi Buddha beszédeinek nyelvét, a szó jelentése: 'szöveg'. (Vekkerdi, 2009: 222). A szanszkrit és belőle fejlődött páli írást pálmalevélen és kőbe vésve könyvtárak, pagodák őrzik. A páli „nyelv” elsajátítása mélyebb megértést biztosít.

Sztúpák, templomok (pagodák), házi oltárok jelvilága

A sztúpa zárt kúpos vagy kupolás tetejű építmény Buddha vagy buddhista szentek ereklyéinek őrzésére. Az olyan sztúpa, amelynek bejárható belső tere van, a pagoda vagy templom. Ezek rendszerint toronyszerű, többemeletes szentélyek. A legtöbb sztúpa egy téglalap vagy négyzet közepén áll, és sok apró szentély veszi körül, több helyen a hét napjaival kapcsolatos elrendezéssel.

A templomokban (pagodákban) színes, eleven, nyüzsgő élet zajlik. A templomok látogatása mindennapos, leginkább családi program. Sétálnak, imádkoznak, beszélgetnek, esznek, üdítőt isznak, este gyertyát gyújtanak, közösségi takarítást rendeznek (este 17.20-kor rituálisan körbe seprik a templomot). A templomok valamennyi érzékszervre hatnak: csodálatos látvány, aranyozott sztúpa csillogása, telihold, virágok, faragott dinnyék (vizualitás), harangok, (szél)csengők, locsolás hangja (akusztikum), virágillat, füst (szaglás), evés-ivás (ízlelés), a pagodák területén kötelező a mezítláb sétálás, a szobrok megérintése (tapintás). Szinte mindennapos program a – rendszerint hegyen lévő – pagodákból a naplemente megtekintése. Az egyik tengerparti faluban a fiatalok holdtöltekor virágot vittek a sztúpához. A változatos Buddha-ábrázolások folyamatos szemlélődésre, imádkozásra, tanításra adnak alkalmat, pl. védő, tanító, alvó, magyarázó Buddha. A fekvő Buddha lábán írásjegyek találhatóak, melyek a Buddha életét mutatják.

A lengyel orientalista Kłodkowski (2008. 159–160.) így írja le a Swedagon életét: „Zarándokok érkeznek ide egész nap. Sáfrányszín ruhát viselő szerzetesek fogadják a híveket, osztanak áldást, mondanak mantrát ősi páli nyelven, és ajánlják Buddha, a tanítás és a szerzetesek oltalmába az érkezőt. Le kell ülni és figyelni. Valahogy senki sem siet, minden természetellenesen lassú ütemben történik. Nem is csoda, hiszen ha valaki otthagyja a faluját és megteszi ezt az

egy-, két- vagy háromnapos utat, akkor először el kell telnie a szentséggel, amely gyakorlatilag Sve Dagon minden szegletében jelen van. Hosszabb-rövidebb időre meg kell állnia, el kell mondania egy mantrát, meg kell hallgatnia egy bölcs szerzetes tanítását, meg kell vitatnia a jó rossz híreket a többi zarándokkal, hogy végül leüljön és elcsendesedjék. Persze másnap, sőt harmadnap is visszatér, de azután hazaindul. Jó itt lenni, még hozzá a legteljesebben itt lenni, hogy egy cseppet se veszítsünk a szentségből.”

A templomok körüljárásának szabályos iránya van: balról jobbra, napok szerint: keletről indulva az első negyed: szerda, a második: csütörtökig, a harmadik péntekig tart, s így érünk vissza a vasárnapon át a hétfőhöz. Minden napnak rituális állata van: a hétfő a tigris, kedd az oroszlán, a szerda az elefánt, a szombat a sárkány. Minden napnak egy vagy kettő Buddha-szobra van, amelyet virágokkal díszítenek, s a nagy hőségben locsolnak. A minimum 5 locsolás jelenti a megtisztulást. A legtöbb Buddhához oda van vezetve a víz, ahol nem, ott egy közös csapnál pénzért meg kell váltani.

Minden pagodában harangok várják, hogy megkongassák őket. A harangok ötszöri rituális kongatása: az első három Buddhának, a papoknak és a szerzeteseknek, a másik kettő a szülőknek és a tanítóknak szól.

A legtöbben mindig a központi Buddha szobor előtt imádkoznak. Egészen közel csak a férfiak mehetnek. Érdekes, hogy nem buddhista férfiak is odamehetnek Buddhához, míg buddhista nőknek kb. öt méterrel hátrébb szabad csak imádkozni. Egy sajátos halmozásos Buddha-imádást is megfigyeltünk Mandalayban és az Inle-tónál is. A hívők a Buddha-szobrot vékony aranylemezzel (aranyfüsttel) vonják be. A vékony, néhány négyzetcentiméteres aranylemezeket megveszik, s a szoborra simítják. Az évek során a Buddha-

szobrok megvastagodnak, elveszítik eredeti alakjukat, sajátos gömböcökké válnak.

Minden településen van sztúpa és pagoda (vagy templom). Az országutak mellett gyereklányok, asszonyok szinte minden faluban aprópénzes tálcát csörgetnek és adományt gyűjtenek sztúpájuk felújítására.

Mindig van alkalom, hogy virágot vigyenek Buddhának, avagy csak egy kicsit imádkozni menjenek a születésnapjuk szerinti szent állathoz, vagy helyi buddhista szokásként vizet vigyenek, és a forráságban locsolják az egyik kiválasztott Buddha-szobrot.

Vannak legyezhető Buddha-szobrok is.

A templomok sokszor cirkuszi látványosságot is kínálnak. Az Inle-tón lévő „úszó” templomot úgy nevezik: az ugráló macska kolostora. Először azt hittük, rosszul hallunk. De valóban, a szentély mellett ott voltak a macskák, amelyeket némi aprópénz fejében egy karikán át ugráltattak.

Minden pagoda mellett vannak „kegyárusok”, akiknél a házi oltárokon kívül olyan kis könyv is kapható, amelyből a dátum alapján meghatározható születésnap napja, s akkor az ahhoz tartozó szentélyben lehet elvégezni a szertartást. (Buddha locsolás, imádkozás).

Minden burmai otthonban található egy oltár. A különféle méretű lakkozott vagy aranyozott oltárokat vagy magas asztalokra állítják, vagy derékmagasságban falra szerelik. A magasabb oltár Buddháé, a natok alacsonyabb oltáron kapnak helyet. Itt helyezik el a vallási kegytárgyakat. Az oltárasztalokon túl vannak még aranyozott nádkosarak, ezeket a házban felakasztják, hántolatlan kókuszt helyeznek bele áldozatként Eindwin Mon mahagirinek, a ház védőnatjának.

Szerzetesek

Mianmar lakossága 47,4 millió fő, 89%-uk buddhista, a szerzetesek száma mintegy: 500 ezer. (Reid–Bindloss–Butler, 2009. 63). Nincs éles határ a szerzetesek és a nem szerzetesek között. Mint Thaiföldön, úgy Burmában is a férfiak nagy része csak életük bizonyos szakaszában ölti föl a szerzetesek sáfrányszínű köpenyét. Mianmarban a buddhista férfiak számára szinte kötelesség, hogy életükben legalább egyszer kopaszra borotválják a fejüket és elmenjenek szerzetesnek. Először 10 és 20 éves koruk között novíciusok (kezdő szerzetesek) lesznek, majd 20 éves koruk után teljes értékű, felavatott (*pongyi*) szerzetesek. A növendékeknek 10 szerzetesi esküt kell tenniük, a felszentelt papoknak 227 fogadalmat. A spirituális gyakorlatot a kolostorokban rendszerint a „buddhista esős pihenő”, azaz július–október között végzik, s közben irodalmi tanulmányokat is folytatnak. Sok szegény család gyermekének a szerzetesi élet biztosítja a létminimumot. Ezért előfordulnak 5-6 éves novíciusok is, és sokan hosszú éveket töltenek el egy-egy kolostorban.

Mianmar egyéb vallásai: 1% lélekhit (animist), 1,5% hindu, 4% muszlim, 4% keresztény (anglikánok, baptisták, katolikusok). Yangonban egymás közelében található a buddhista pagodák, a muszlim mecsetek, a hindu és az anglikán, baptista templomok.

A buddhizmus szinte örök mosolyt, nyugalmat varázsol az emberek arcára. A szerzetesek mintha a mennyben lépegetnének mezítláb és türelemmel, nincsen semmilyük a magukra tekert piros leplén és adománygyűjtő edényen kívül. Elképzelhetetlen, hogy ezek az emberek tüntessenek. S az is, hogy a hatalom, a buddhista vallás erős támogatója, a jelenlegi katonai diktatúra beléjük lőjön. Bár, állítólag megtörtént, a benzin árának emelése miatt.

Epilógus (2010)

Mianmar bezárkózó, csöndes, szeretnivaló világa arra döbbsenti rá az utazót, hogy az egyéni és társadalmi életnek sokféle formája van, és a diktatúrák sem mind olyanok, amilyenek az ember a történelemből elképzei. Mianmar egyéni utat akar járni, mindenkinek kenyeret adni, ha kell, lépésről lépésre egyedül, saját törvények szerint, békés, buddhista módon fejlődni. Amerika és Európa bojkottálja, ezért India, Kína, és újabban Észak-Korea felé fordul.

Lehet, hogy mások sokkal bölcsebbek, okosabbak, de távoli földrészekről, valamint a levegőből, légi fényképekről egészen másként látszik egy táj. Ázsiának élő, lüktető lelke, ahogy egy orientalista írja: „zamata van” (Kłodkowski, 2008), aki pedig ezt nem érzi, nem biztos, hogy okosan teszi, ha véleményt formál. Utazni kell, hogy a világ új oldalait ismerjük meg, és olvasni, és beszélgetni, és belélegezni Mianmar levegőjét, s bár akkor sem fogjuk érteni a dolgokat, de megtanuljuk elfogadni, szeretni őket.

Nem csoda, ha a buddhizmus iránt egyre nagyobb a vonzódás Európában is. A kapitalizmus morális alapjai felülvizsgálatra szorulnak, szükség van a spirituális élményre, önként vállalt mértékletességre, a valódi (gazdasági) etikára (pl. a társadalmi felelősség terén) (Kazai 2007).

Ázsiában nincs nagy a rohanás. De mindenki tevékenykedik, nem várja a pénzes postást, aki nem is jön. Vagy földet művel, állatot tart, vagy fuvaroz, vagy árul valamit, vagy főz az utcán, vagy egyszerűen köveket válogat az útépitésen... És adakoznak. Lehetőségük szerint minden egyes nap valakinek. Idegenvezetőnk mindennap kiválasztott egy-egy gyermeket, akinek megvette a turisták pénzéért szabadítására váró verebeit vagy baglyát, vagy a Pópa szent hegyén éldegélő majmoknak szánt csemegéjét. Nem rohannak, de láthatóan ugyanakkor és ugyanoda érnek, ahová mi európaiak.

Hivatkozott irodalom:

Ács László, é. n. Burma (Mianmar), Thaiföld, Kambodzsa. Alexandra, Pécs.

Csák Erika összeállító, szerkesztő, 2008. Burma rejtőzködő világa. Kossuth Könyvkiadó, Budapest.

Glassenapp, Helmuth von, 1984. Az öt világvallás. Negyedik kiadás. Gondolat, Budapest.

Kazai Anita, 2007. Utam Buddhához. (Arcok: Zsolnai László.) Népszabadság, 2007. május 19.

Kłodkowski, Pjotr, 2008. A Kelet csodálatos zamata. Typotex, Budapest.

Orwell, George, 1998. Burmai napok. (Fordította: Máthé Elek.) Terebess Kiadó, Budapest.

Porosz Tibor, 2008. Buddhizmus és társadalmi szabadság. Élet és Irodalom, 2008. június 20.

Reid, Robert–Joe Bindloss–Stuart Butler, 2009. Myanmar (Burma). Lonely Planet, 10th ed., Australia, USA, UK.

Sayadaw U Pandita, 2010. Még ebben az életben. A Buddha tanítása a megvilágosodás eléréséhez. Buddhista Vipassana Alapítvány – A Tan Kapuja Buddhista Egyház, Budapest.

Téchy Olivér, 1986. Buddha. Gondolat, Budapest.

Vekerdi József (válogatta, páliból fordította), 2009. Buddha beszédei. Helikon, Budapest.

3 Replies to "Vallási szinkretizmus a mai Mianmarban (Burmában)"

Rác János, **10 év ago**

Kiváló bevezető, tanácsadó és kedvcsináló Myanmarhoz, minden sorát (tapasztalatból is) csak megerősíteni tudom!

Mohácsi István, **8 év ago**

Nemcsak csodálatos, sőt az Ádám-hegy kapcsán kalandos leírások, hanem kulturálisan is elmélyült írások, melyek mintegy megjelenítik ezt a különleges világot.

Méri K., **7 év ago**

Fantasztikus. Azóta végetért a diktatúra, lehet utazni, kíváncsi lennék a folytatásra.

Your Email address will not be published.

Save my name, email, and website in this browser for the next time I comment.

This site uses Akismet to reduce spam. [Learn how your comment data is processed.](#)

© 2025 e-nyelvmagazin.hu. All rights reserved.